

2 Afname

2.1 Afnameschema

De afnamemomenten voor de reken-wiskundetoetsen zijn in groep 3 tot en met 7 halverwege het schooljaar en aan het einde van het schooljaar. De toets voor groep 8 is bedoeld om afgenomen te worden aan het begin van groep 8 (B8) of halverwege groep 8 (M8).

Let op: Neem de B8/M8 toets dus niet zowel op het B8 (eind oktober/begin november) als op het M8 (eind januari/begin februari) moment af.

Tabel 1: Afnameschema voor B8/M8

Afnamemoment	Maand	Toets	Afnametijd
Begin groep 8	Eind oktober, begin november	B8/M8 deel 1	45 minuten
		B8/M8 deel 2	45 minuten
		B8/M8 deel 3	45 minuten
		B8/M8 deel 4*	35 minuten
Medio groep 8	Eind januari, begin februari	B8/M8 deel 1	45 minuten
		B8/M8 deel 2	45 minuten
		B8/M8 deel 3	45 minuten
		B8/M8 deel 4*	35 minuten

* facultatief

Afname van de toets op het afnamemoment B8 betekent dat de leerlingen de toets maken halverwege de afnamemomenten E7 en M8. Dat biedt de mogelijkheid om eind oktober, begin november (dus enkele maanden voordat uw leerlingen desgewenst deelnemen aan de Eindtoets Basisonderwijs) de stand van zaken in kaart te brengen.

U kunt bij de afname kiezen uit twee mogelijkheden:

- U laat de leerlingen deel 1, 2 en 3 van toets B8/M8 maken of
- U laat de leerlingen deel 1, 2, 3 en 4 van toets B8/M8 maken. De leerlingen maken bij deze keuze ook het deel waarbij een zakrekenmachine gebruikt mag worden.

Doorgaans is op de aangegeven afnamemomenten de leerstof om de opgaven te kunnen oplossen behandeld. De selectie van opgaven voor de toetsen heeft namelijk mede plaatsgevonden op basis van een analyse van het methodeaanbod. Om de resultaten van uw leerlingen te kunnen vergelijken met die van andere leerlingen uit het land moet u zich zoveel mogelijk houden aan de vermelde afnamemomenten. Afwijking van de vermelde afnamemomenten leidt ertoe dat de vergelijkingsgegevens minder geldigheid hebben en de interpretatie bemoeilijkt wordt.

Het is de bedoeling dat u de afnames van deel 1, 2, 3 en eventueel 4 begin groep 8 of medio groep 8 op verschillende dagen plant. De vermelde afnametijd in de tabel is een richttijd. Als de leerlingen nog niet klaar zijn met het maken van de opgaven, hoeft de toetsafname niet na 45 minuten afgebroken te worden. U kunt de leerlingen de taak dan in hun tempo laten afmaken.

2.2 Algemene aanwijzingen voor de afname

Omwille van de vergelijkbaarheid is het van groot belang dat de leerlingen van uw groep de toetsen onder zoveel mogelijk dezelfde omstandigheden maken als de kinderen uit de landelijke steekproef. Daarom geven we enkele algemene aanwijzingen:

- Houdt u zich zo goed mogelijk aan de aanwijzingen voor de afname.
- Stelt u zich bij de afname wat afstandelijker op dan tijdens de lessen. U bent nu immers 'toetsleider'.
- Lees de instructie voor de afname enkele keren goed door, zodat de procedure u vertrouwd is.
- Plaats de leerlingen op zodanige wijze in het lokaal dat zij alleen kunnen werken en zo min mogelijk worden gestoord. Zorg ervoor dat de kinderen niet afkijken of antwoorden hardop zeggen.
Als een leerling om hulp vraagt, waak er dan voor suggesties te doen in de richting van het goede antwoord.
- De leerlingen mogen bij het maken van de opgaven geen hulpmiddelen als blokjes, tafelkaarten, zakrekenmachines en dergelijke gebruiken. Zorg er ook voor dat tijdens de afname een klassikale getallenlijn en getallenrijen in de vorm van kaartjes niet voor de leerling zichtbaar zijn.
- Bij deel 1, 3 en 4 mogen de leerlingen uitrekenpapier gebruiken om bijvoorbeeld tussenuitkomsten op te schrijven van hoofdrekenprocedures of om een cijferprocedure uit te voeren. Ook mogen ze uitgaande van een zelf getekende lege getallenlijn en getekende sprongen noteren hoe groot die sprongen zijn.
- Bij deel 2 mogen de leerlingen **geen** uitrekenpapier gebruiken. De opgaven moeten uit het hoofd uitgerekend worden.
- Laat de leerlingen hun antwoorden op het antwoordblad noteren.
- Het kan zijn dat leerlingen enkele opgaven voorgelegd krijgen, waarvoor zij de stof nog niet gehad hebben. Als ze daar opmerkingen over maken, stel ze dan gerust door bijvoorbeeld te zeggen: *Er zitten enkele opgaven bij die jullie nog niet gehad hebben. Probeer die toch maar te maken. Als je het antwoord echt niet weet, dan zet je een streepje.*

In de leerkrachtmap zijn kopieerbare antwoordbladen opgenomen. De aanwijzingen bij de afname zijn afgestemd op het gebruik van het antwoordblad. Mocht u besluiten de leerlingen in de opgavenboekjes te laten werken, dan kunt u de instructie daar zelf op aanpassen.

2.3 Afname-instructies begin of medio groep 8

In groep 8 wordt de B8/M8-toets begin groep 8 (eind oktober, begin november) of medio groep 8 (in de tweede helft van januari, begin februari) afgenomen.

De toets bestaat uit vier delen: B8/M8 deel 1, B8/M8 deel 2, B8/M8 deel 3 en B8/M8 deel 4. U kunt zelf kiezen of u uw leerlingen deel 4, waarbij de leerlingen een zakrekenmachine mogen gebruiken, laat maken.

De verschillende delen kunnen het beste op opeenvolgende ochtenden worden afgenomen.

Let op: U neemt de B8/M8 toets af begin groep 8 of medio groep 8. U kiest dus voor één van beide afnamemomenten

De leerlingen maken de toets zelfstandig. Zij lezen de opdracht uit het boekje en schrijven hun antwoord telkens op het antwoordblad.

Voor de afname zijn voor elke leerling nodig:

- een opgavenboekje B8/M8;
- een antwoordblad B8/M8;
- bij deel 1 en deel 3 een blaadje papier (om bijvoorbeeld tussenuitkomsten op te schrijven of een getallenlijn te tekenen);
- bij deel 4 een blaadje papier en een zakrekenmachine;
- potlood en gum;
- bij deel 1 en deel 3 een liniaal.

Instructie voor de leerlingen bij toets B8/M8, deel 1

Voordat u de opgavenboekjes uitdeelt, vertelt u in het kort wat er gaat gebeuren. *Jullie krijgen een boekje. In dat boekje staan rekenopgaven, die wij gaan maken. Ik deel nu de boekjes uit, maar je mag het nog niet opendoen. Laat het nog maar even liggen. Ik ga zo dadelijk vertellen wat we gaan doen.* Vervolgens deelt u de boekjes en de antwoordbladen uit.

Als u klaar bent met uitdelen, vertelt u waar de leerlingen op het antwoordblad hun naam moeten schrijven. Dan vervolgt u met: *Je mag niet in het opgavenboekje schrijven. Je antwoord schrijf je telkens, met potlood, op het antwoordblad. Doe nu je opgavenboekje open. Je ziet aan de linkerkant op de bladzijde een grote 1 staan. We gaan vandaag deel 1 maken. Op de bladzijde aan de rechterkant staan twee voorbeeldopgaven. Controleer of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft. De voorbeeldopgaven gaan we samen maken. Kijk naar het eerste voorbeeld (wijs aan in een boekje dat u omhoog houdt). Daar staat een 1 voor. Luister goed wat je moet doen. Lees de opdracht zacht voor jezelf. Doe dat twee keer. Schrijf daarna je antwoord op de streep op het antwoordblad bij 1 onder het woord voorbeeldopgaven.*

Controleer of de leerlingen hun antwoord op de streep op het antwoordblad hebben opgeschreven en bespreek de opgave met de leerlingen. Laat een leerling de opgave oplezen en vraag de leerling wat hij op het antwoordblad heeft opgeschreven en hoe hij of zij dat wist. Sluit af met: *Je had 198 moeten opschrijven op de streep op het antwoordblad, want het is voor 198 euro in totaal. Had je dat niet goed, gum dan het foute antwoord uit en schrijf 198 op de streep op het antwoordblad.*

Indien de hierboven beschreven wijze om fouten te corrigeren afwijkt van wat in uw groep gebruikelijk is, kunt u uiteraard uw eigen correctieprocedure aanhouden.

Kijk nu naar de tweede opgave. Daar staat een 2 voor. Bij deze opgave zie je onderaan vier antwoorden staan. Om de letter voor het goede antwoord moet je straks op het antwoordblad een rondje zetten. Kijk zo moet je een rondje maken. Teken een rondje op het bord. Lees de opdracht nu zacht voor jezelf. Doe dat twee keer. Zet dan een rondje om het goede antwoord op het antwoordblad bij 2 onder het woord voorbeeldopgaven.

Controleer of de leerlingen een rondje om een letter op het antwoordblad hebben gezet en bespreek de opgave met de leerlingen. Laat een leerling de opgave hardop lezen en vraag de leerling welk antwoord hij of zij heeft gekozen en waarom. Sluit af met: *Je had een rondje om de letter D op het antwoordblad moeten zetten. Want het goede antwoord is D, €19999,-. Had je het niet goed, gum dan het foute antwoord uit en zet een rondje om de letter D op het antwoordblad.*

Zo, dit waren de voorbeelden. Bij de volgende opgaven help ik niet meer. Je mag deel 1 zelf helemaal doorwerken. Je antwoord schrijf je telkens op het antwoordblad. Soms moet je een getal opschrijven, soms moet je een rondje om een letter zetten, net zoals bij de voorbeelden die we samen gemaakt hebben. Bij deze opgaven mag je een kladblaadje gebruiken om sommen uit te rekenen of een getallenlijn te tekenen. Als je klaar bent met de opgaven van deel 1, leg je je opgavenboekje op de hoek van je tafel. Daarna ga je ...

U noemt vervolgens een taak die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Instructie voor de leerlingen bij toets B8/M8, deel 2

De afname van deel 2 vindt de volgende dag plaats. Laat de leerlingen het opgavenboekje opendoen op de bladzijde waar het begin van deel 2 aangegeven wordt met een grote 2 en vervolg met:

*We gaan nu de opgaven van deel 2 maken. Je mag deel 2 zelf helemaal doorwerken. Je antwoord schrijf je telkens weer op het antwoordblad. Je mag bij deze opgaven **geen** kladpapier gebruiken. Je moet alles uit je hoofd uitrekenen.*

Als je klaar bent met de opgaven van deel 2, leg je je opgavenboekje op de hoek van je tafel. Daarna ga je ...

U noemt vervolgens een taak die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Instructie voor de leerlingen bij toets B8/M8, deel 3

De afname van deel 3 vindt de volgende dag plaats. Laat de leerlingen het opgavenboekje opendoen op de bladzijde waar het begin van deel 3 aangegeven wordt met een grote 3 en vervolg met:

We gaan nu de opgaven van deel 3 maken. Je mag deel 3 zelf helemaal doorwerken. Je antwoord schrijf je telkens weer op het antwoordblad. Bij deze opgaven mag je, net zoals bij deel 1, een kladblaadje gebruiken. Als je klaar bent met de opgaven van deel 3, leg je je opgavenboekje op de hoek van je tafel. Daarna ga je ...

U noemt vervolgens een taak die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Instructie voor de leerlingen bij toets B8/M8, deel 4

De afname van deel 4 vindt de volgende dag plaats. Laat de leerlingen het opgavenboekje opendoen op de bladzijde waar het begin van deel 4 aangegeven wordt met een grote 4 en vervolg met:

We gaan nu de opgaven van deel 4 maken. Je mag deel 4 zelf helemaal doorwerken. Je antwoord schrijf je telkens weer op het antwoordblad. Bij deze opgaven mag je naast een kladblaadje ook een zakrekenmachine gebruiken. Als je klaar bent met de opgaven van deel 4, leg je je opgavenboekje op de hoek van je tafel. Daarna ga je ...

U noemt vervolgens een taak die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Let erop dat de leerlingen geen opgaven van deel 1, 2 of 3 alsnog met de zakrekenmachine gaan uitrekenen.

Wat u na de afname moet doen, staat in hoofdstuk 3.